A young child with curly hair is playing with wooden blocks in a classroom. The child is wearing a light blue dress with a dark blue cardigan and is holding a wooden block. The background shows a classroom setting with a table, chairs, and a red chair. The text "Voorschoolse educatie (VE) beleid." is overlaid on an orange circular graphic.

Voorschoolse
educatie (VE)
beleid.

Voorschoolse Educatie (VE), visie, beleid en praktijk bij Wij zijn JONG

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	4
1.1	Het Pedagogisch Kompas, deel A van ons pedagogisch beleid	4
1.2	Het pedagogisch werkplan van de locatie, deel B van ons pedagogisch beleid.....	4
1.3	Visie, beleid en praktijk van VE in één document, deel C van ons pedagogisch beleid	4
2.	Vijf uitgangspunten bij onze VE-visie.....	4
3.	Opvoeden doen we samen.....	5
3.1	Ouders kennen en waarderen	5
3.2	Ouders informeren.....	5
3.3	Educatief partnerschap, samen met ouders werken aan de ontwikkeling van kinderen	6
3.4	Informatieoverdracht.....	6
3.5	Signaleren van bijzonderheden	7
3.6	Speelinloop.....	7
3.7	Doorgaande lijn met basisonderwijs	7
3.8	Samenwerking met andere instellingen rond VE voor het jonge kind	8
4.	In een rijke uitdagende omgeving	8
4.1	Indeling van de ruimte	8
4.2	Inrichting van de ruimtes, hoeken en plekken	8
4.3	Kinderen kunnen het materiaal vinden en gemakkelijk opbergen.....	9
4.4	Buitenspelen	9
5.	Met ruimte voor initiatief	9
5.1	Een vaste, maar flexibele dagindeling met soepele overgangen	9
5.2	Belangrijke onderdelen van een VE-dag in de kinderopvang	10
6.	Altijd in dialoog	11
6.1	Ondersteuning	11
6.2	Interactie	11
6.3	Stimulering	12
6.4	Taalstimulering.....	13
7.	Groepsmanagement.....	14
7.1	Gedifferentieerd werken	14
7.2	Beredeneerd werken	15
7.3	Werken aan kwaliteit is teamwerk	15
7.4	Volgen van kinderen	15
7.5	Pedagogische kwaliteit, onze focus voor het komende jaar	15
8.	Overige wettelijke eisen bij VE	16
8.1	960 VE-uren verdelen over anderhalf jaar.....	16
8.2	Coaches (VE).....	17
8.3	Taalniveau beroepskrachten.....	19
8.4	VE Certificaten beroepskrachten	19
8.5	Groepsgrootte en ratio	19

9.	VE-opleidingsplan	19
10.	Onze VVE-methode	19
11.	Specifieke eisen per gemeente	20
Bijlage 1.	De vijf uitgangspunten bij VE uitgediept	21
Bijlage 2.	Korte beschrijvingen van bij Wij zijn JONG gebruikte VE-programma's	23
Bijlage 3.	Extra gebruikte literatuur (naast de informatie uit de diverse VE-methodieken die Wij zijn JONG gebruikt)	26

1. Inleiding

1.1 Het Pedagogisch Kompas, deel A van ons pedagogisch beleid

De inhoudelijke doelen uit de wet voor reguliere kinderopvang zijn met het Pedagogisch Kompas (het pedagogisch beleid van Wij zijn JONG) toepasbaar gemaakt voor onze dagelijkse praktijk. De inhoudelijke doelen van de wet zijn:

- het bieden van veiligheid (emotioneel en fysiek);
- gelegenheid bieden tot het ontwikkelen van persoonlijke competenties;
- gelegenheid bieden tot het ontwikkelen van sociale competenties;
- de overdracht van waarden en normen.

De hierboven genoemde vier doelen zijn in het Pedagogisch Kompas vormgegeven met de volgende vier pijlers:

- opvoeden doen we samen;
- in een rijke uitdagende omgeving;
- met ruimte voor initiatief;
- en altijd in dialoog.

Dit zijn de pijlers waarmee we dagelijks het welbevinden en de betrokkenheid van kinderen stimuleren. Het Pedagogisch Kompas vind je op www.skar.nl.

Waar in dit VE-beleid 'ouders' staat, kan ouder(s)/verzorger(s) worden gelezen.

1.2 Het pedagogisch werkplan van de locatie, deel B van ons pedagogisch beleid

In de pedagogisch werkplannen van locaties wordt beschreven hoe wij voldoen aan de wet- en regelgeving (modelverordening van de GGD) voor de reguliere kinderopvang.

Het pedagogisch werkplan van een locatie vind je op de website van de locatie.

1.3 Visie, beleid en praktijk van VE in één document, deel C van ons pedagogisch beleid

In dit VE-beleid beschrijven wij onze inhoudelijke visie op Voorschoolse Educatie (VE). Om deze vervolgens beleidsmatig concreet te maken voor de praktijk. Dit concreet maken, doen we onder andere via de pijlers van het Pedagogisch Kompas. Daarbij verantwoorden wij in dit document ook de wettelijke VE-eisen.

Het Pedagogisch Kompas en het VE-beleid van Wij zijn JONG staan in het verlengde van elkaar. Het Pedagogisch Kompas, dat het welbevinden en de betrokkenheid van kinderen stimuleert, is de basis, het fundament. De VE-visie, het beleid en de praktijk bouwen daarop voort. Want de ontwikkeling van kinderen kan niet zonder welbevinden en betrokkenheid. Dit VE-beleid is onze gezamenlijke basis. Vanuit deze basis reflecteren we onze dagelijkse praktijk met regelmaat.

2. Vijf uitgangspunten bij onze VE-visie

Wanneer kinderen door omstandigheden geen gelijke kansen hebben, tegelijk twee of meer talen aan het leren zijn of om een andere reden baat kunnen hebben bij een intensief aanbod spel en interactie, zijn vijf uitgangspunten extra belangrijk. Deze uitgangspunten weerspiegelen onze visie op Voorschoolse Educatie.

De letters VE staan bij Wij zijn JONG voor Voorschoolse Educatie, maar ook voor Verschillende Ervaringen bieden. We willen kinderen bij ons voldoende waardevolle ervaringen laten verzamelen. Zo kunnen ze, als ze er zelf aan toe zijn, stappen zetten in hun ontwikkeling.

De hieronder genoemde uitgangspunten van VE kunnen niet zonder elkaar. Ze zijn in samenhang belangrijk.

1. Kinderen zijn onderzoekers en ontdekkers.
2. Elk kind ontwikkelt zich op een eigen manier.
3. Waardevol spelen is zelf kunnen handelen, denken en informatie verwerken.
4. Kinderen leren van andere kinderen, van pedagogisch professionals en van een betekenisvolle omgeving.
5. Alle ontwikkelingsgebieden van kinderen zijn even belangrijk:
  - a. de emotionele en sociale ontwikkeling;
  - b. de motorische ontwikkeling;
  - c. taal en communicatie/taalvaardigheid;
  - d. rekenvaardigheid;
  - e. muzikale en beeldende expressie;
  - f. morele ontwikkeling en begrijpen van de sociale wereld;
  - g. verstandelijke ontwikkeling/denkontwikkeling;
  - h. zelfsturing en ondernemingszin.

Extra uitleg over deze uitgangspunten lees je in bijlage 1.

3. Opvoeden doen we samen

3.1 Ouders kennen en waarderen

De samenwerking met ouders is voor ons belangrijk. Ouders hebben de eindverantwoordelijkheid over hun kind en dat nemen wij serieus. Ouders kennen hun kind het beste. Kinderen voelen zich fijner bij ons als wij goed met ouders samenwerken. En zo kunnen wij ook goed aansluiten bij de ontwikkeling van het kind. Bij oudercontacten gaan wij uit van wederzijds vertrouwen en respect voor elkaars verantwoordelijkheden en mogelijkheden. Wij vinden de betrokkenheid van ouders essentieel en doen er alles aan om ervoor te zorgen dat zij zich bij ons welkom voelen. Een warm ontvangst of afscheid is daarbij een eerste vereiste.

3.2 Ouders informeren

We houden rekening met de diverse ouders die onze locatie bezoeken. Wij zoeken regelmatig contact met alle ouders. Wanneer ouders vragen hebben of belangstelling hebben voor een gesprek, maken wij daar tijd voor. Wij zorgen ervoor dat ouders weten waar ze belangrijke informatie kunnen vinden. En wij krijgen graag informatie van ouders. Wij zijn nieuwsgierig naar hoe het thuis met hun kind gaat, bijvoorbeeld welke talen er worden gesproken en de speelsituatie thuis. Dan kunnen wij beter aansluiten bij (het gedrag van) het kind. Andersom vinden wij het belangrijk ouders te laten weten wat hun kind bij ons doet. De contacten met ouders evalueren wij regelmatig.

Minimaal eenmaal per jaar evalueren wij de contacten met ouders. Dit doen wij in het teamoverleg, bij de kind besprekingen en met onze coach passende kinderopvang. Ook in de oudercommissie is hier aandacht voor.

3.3 Educatief partnerschap, samen met ouders werken aan de ontwikkeling van kinderen

Voor kinderen, die naast hun moedertaal ook de Nederlandse taal leren of om een andere reden een VE-indicatie hebben gekregen, heeft de betrokkenheid van thuis bij de kinderopvang en andersom echt een meerwaarde. Samen een (taal)rijk aanbod aanbieden, thuis en op locatie. Wij willen het kind zoveel mogelijk in een doorgaande lijn begeleiden. Ouders kunnen bij ons op verschillende manieren betrokken zijn.

Hieronder lees je over de manier waarop wij informatie uitwisselen met ouders en met ouders samenwerken.

- *Wij laten ouders weten met welke woorden, liedjes, activiteiten of spelimpulsen wij bezig zijn.*
- *We betrekken ouders bij thema's, projecten, activiteiten/spelimpulsen.*
- *We laten ouders weten hoe ze thuis bij het thema kunnen aansluiten.*
- *We horen graag van ouders hoe thema-activiteiten thuis zijn verlopen. Ten eerste om te weten hoe wij ons aanbod meer bij thuis kunnen laten aansluiten, maar ook om te weten of ouders hierbij extra ondersteuning of informatie nodig hebben.*
- *Wij praten met ouders bij het halen en brengen en letten erop dat we iedereen regelmatig zien en spreken.*
- *Wij laten ouders foto's en filmpjes zien.*
- *Wij laten ouders gemaakte schatten zien*
- *Wij plannen iedere 6 weken individuele oudergesprekken voor kinderen met VE*
- *Wij maken gebruik van een logeerknuffel*
- *Wij maken graag gebruik van helpende handen.*
- *Wij versturen regelmatig een themabrief.*
- *Wij ontvangen graag materialen voor de thematafel.*

3.4 Informatieoverdracht

De speelinloop (brengmoment) en het haalmoment bieden bij VE de mogelijkheid om met ouders van gedachten te wisselen en informatie met elkaar uit te wisselen over de ontwikkeling van het kind. We bespreken geen privé zaken over kind en/of ouders als er anderen ouders en/of kinderen bij aanwezig zijn. Minimaal twee keer per jaar heeft de mentor met ouders een gesprek over de ontwikkeling van hun kind bij ons in de opvang. Als de ouders of de mentor vaker behoefte hebben aan een persoonlijk oudergesprek, dan maken wij daar graag een afspraak voor.

De overdracht van de VE-opvang naar de basisschool is een specifiek aandachtspunt voor de mentor van het kind. Wij dragen bij deze verandering graag bij aan een soepele overgang en doorgaande lijn voor het kind. Om deze overdracht te kunnen doen, regelen wij vooraf toestemming van de ouders. Daarvoor wordt een overdracht-/doorstroomformulier gebruikt. Dit wordt met de ouders besproken tijdens de intake op de locatie.

Voor de inhoudelijk overdracht naar de basisschool gebruikt onze locatie:

Wij gebruiken het kindvolgsysteem Welbevinden 0-4 jaar. Voor de overdracht naar de basisschool maken we gebruik van het formulier Arnhemse overdracht en lichten deze mondeling toe.

De mentor stemt deze informatie voorafgaand aan de overdracht af met de ouders.

Onze locatie maakt daarnaast gebruik van een warme overdracht. Dit houdt in dat wij bij de overdracht met een direct betrokken medewerker van de basisschool in gesprek gaan over wat wij in het overdrachtsformulier hebben geschreven, bij voorkeur samen met ouders.

3.5 Signaleren van bijzonderheden

Wij observeren en volgen de ontwikkeling van kinderen, passend bij de leeftijd. Bij signalen van bijzonderheden gebruiken wij de door de organisatie beschreven interne en externe zorgstructuur. Ook worden bijzonderheden eerst met ouders besproken. Indien gewenst en/of noodzakelijk kan gerichte signalering en advisering worden uitgevoerd. Dit gebeurt uiteraard altijd in nauw overleg met, en na instemming van, de ouders. In deze situaties blijven wij zorgvuldig in contact met ouders en, na toestemming van de ouders, ook met de externe instanties en de eventuele basisschool. Binnen het team evalueren wij de signalering.

Wanneer er vragen zijn over de ontwikkeling en gedrag van kinderen kunnen wij in overleg en afstemming met ouders, op consultbasis, een beroep doen op onderstaande functies:

De pedagogisch coach (inclusief VE-coach), de coach passende kinderopvang, ambulante medewerker KluppluZ, ambulante ondersteuning passende kinderopvang, logopedist.

3.6 Speelinloop

Op onze locatie is geen speelinloop groep.

3.7 Doorgaande lijn met basisonderwijs

Het basisonderwijs waar wij mee samenwerken en de manier waarop we dit doen, beschrijven we hieronder.

Naam basisschool	Samenwerking
De Schatgraaf	Veel van onze kinderen gaan naar basisschool de Schatgraaf. Met deze school hebben wij een intensieve samenwerking. Zo houden medewerkers van de BSO toezicht tijdens het buitenspelen. Met de directeur van de Schatgraaf en de LG van de Toverburcht is er regelmatig een overleg.

	Ook delen we met de Schatgraaf ruimten om de BSO kinderen op te kunnen vangen
De Arabesk	Veel van onze kinderen gaan naar de Arabesk. De docenten van de Arabesk komen soms op de BSO kijken waar de kinderen na schooltijd verblijven. Ook is er tussen de TL van de Arabesk en LG van de Toverburcht regelmatig een overleg.

3.8 Samenwerking met andere instellingen rond VE voor het jonge kind

Onze locatie werkt samen met:

- *Centrum Jeugd en Gezin*
- *Logopedie*
- *Consultatiebureau*
- *Onderwijs*
- *Bibliotheek*
- *Kentalis*
- *Audiologisch centrum*

4. In een rijke uitdagende omgeving

4.1 Indeling van de ruimte

We zorgen voor een prettige, sfeervolle, rustige uitstraling met bewust kleurgebruik. De aankleding van de wanden sluit aan bij de leeftijd van de kinderen. Een plek waar de kinderen, ouders en wijzelf ons prettig voelen. We zorgen voor een aankleding en indeling die aantrekkelijk is, zonder dat kinderen overprikkeld raken. De indeling biedt goed overzicht en houdt rekening met belangrijke looproutes. De toiletruimtes bieden de mate van privacy en zelfstandigheid die bij de leeftijd past. De speel- en leefruimte bevat verschillende hoeken, ruimtes of plekken die bedoeld zijn voor een bepaald soort spel of activiteit en hiervoor zijn ingericht. De plekken zijn afgebakend met bijvoorbeeld kasten, speelschermen, matten of tape. Dit zorgt voor duidelijkheid en concentratie. Er is ruimte voor rustig en meer actief spel, voor individueel spel, spelen in kleine groepjes en om met z'n allen te zingen. Elk kind heeft iets 'eigens' in de ruimte, zoals een eigen vakje, kapstok, stoel of foto. De verdeling van de speelhoeken en -ruimtes past bij de leeftijdsgroep van de kinderen. In de VE hebben we voor peuters een creatieve hoek, bouwhoek, ministad of dorp, een bank om samen te lezen, huishoek, tafel met puzzels en spelletjes en vaak ook een thematafel of -hoek.

4.2 Inrichting van de ruimtes, hoeken en plekken

Wij zoeken, soms samen met de kinderen, naar betekenisvolle materialen voor in de speelruimtes. Wij zorgen dat alle kinderen in de hoeken iets van hun niveau kunnen vinden en voldoende keuze hebben. Kinderen kunnen naast of met elkaar bezig zijn met voldoende materialen. Het materiaal wordt regelmatig aangevuld en/of afgewisseld. Daarbij zijn er in elke groep materialen en illustraties te vinden waarop verschillende culturen en rollen zichtbaar zijn. Ook vinden we het belangrijk open materiaal aan te bieden en veilige echte materialen, passend bij de leeftijd van de kinderen. Beiden bieden extra kansen voor verdiepend spel.

4.3 Kinderen kunnen het materiaal vinden en gemakkelijk opbergen

Dit betekent dat de materialen overzichtelijk zijn geplaatst en zo nodig zijn gelabeld. Deze ordening helpt onszelf, maar is ook belangrijk voor het spel van kinderen. Ook voor ouders is het handig om snel een goed overzicht te hebben. We zorgen dat het pakken en opruimen van materialen gemakkelijk kan verlopen. Voor het spel of de activiteit van kinderen is het soms belangrijk om gemaakte spullen een tijdje te bewaren. Bijvoorbeeld om hier de volgende keer mee verder te kunnen gaan of om het gemaakte tentoon te stellen. We zorgen dat ook hier een plek voor is gereserveerd.

4.4 Buitenspelen

Bij alle locaties streven we naar uitnodigende buitenspeelplaatsen. Het buitenspelen biedt kinderen belangrijke en andere ervaringen en spelmogelijkheden. We leggen hierbij de nadruk op bewegen en motoriek. Buiten kunnen kinderen rennen, met de bal spelen, fietsen, met zand spelen en van alles in de natuur ontdekken. Ook buiten zorgen wij voor een zichtbare verdeling van de ruimte. We letten zoveel mogelijk op een veilige, gevarieerde ondergrond die past bij het spel dat wordt gespeeld, bijvoorbeeld op gras, steen, zand of een ondergrond met een klein niveauverschil. Ook zorgen wij voor gevarieerde buitenmaterialen die gemakkelijk te vinden en op te ruimen zijn. We streven ernaar om elke dag wat tijd buiten te zijn.

Een goede indeling voor kinderen die wennen, en/of het Nederlands nog moeten leren, moet grotendeels voor zich spreken en geen mondelinge uitleg nodig hebben. Kinderen moeten hier rustig en geconcentreerd kunnen spelen en door labels kunnen begrijpen waar de hoeken voor staan en wat er in de hoeken te vinden is. Maar ook hoe de dagindeling verloopt, via dagritme kaarten. Er is voldoende spel materiaal dat kinderen zonder woorden kunnen spelen en speelgoed dat door voordoen makkelijk uit te leggen is. Vanuit de verschillende VE-programma's worden de speelhoeken passend bij de thema's of het spel van kinderen regelmatig aangepast. Bijvoorbeeld met andere puzzels, andere materialen in de huishoek, andere boeken, andere auto's, etc.

5. Met ruimte voor initiatief

Kinderen de ruimte bieden om zelf initiatief te nemen is een krachtig middel om betrokkenheid en daarmee ontwikkeling te verhogen. Tegelijkertijd is het initiatief van pedagogisch professionals belangrijk om ervoor te zorgen dat kinderen gevarieerde initiatieven kunnen (blijven) nemen. Gedurende een VE-dagdeel is er volop sprake van initiatiefwisseling. We spreken daarbij over vrij spel, begeleid spel en geleid spel. Bij het vrije spel kiezen kinderen waarmee ze spelen en hoe ze dat willen doen in de speelomgeving die door de pedagogisch professionals is ingericht. Bij begeleid spel gaat een pedagogisch professionals meespelen, meedoen met de kinderen. Bijvoorbeeld door een extra woord, materiaal of rol in te brengen. Het streven hierbij is altijd om de betrokkenheid van de kinderen vast te houden of te verhogen. Bij geleide spelimpulsen of activiteiten is het de pedagogisch professional die de spelimpuls of activiteit bedenkt en weet wat hij/zij de kinderen graag wil laten ervaren. Natuurlijk is ook bij geleid spel de inbreng van kinderen nog steeds belangrijk voor hun betrokkenheid.

5.1 Een vaste, maar flexibele dagindeling met soepele overgangen

Een dagindeling of dagschema is een vaste volgorde van dagelijkse gebeurtenissen. Natuurlijk is de dagindeling tegelijkertijd ook weer flexibel. Elke dag hebben kinderen de ruimte om vrij te spelen. Daarnaast bieden we kinderen elke dag activiteiten of spelimpulsen aan, begeleid en geleid. Hoewel de dagindeling de dag indeelt in herkenbare periodes met vaste onderdelen en vaste volgorde, beschrijft het niet tot in detail wat kinderen in die tijd doen. Met de dagindeling zorgen wij voor een balans tussen herhalen wat je al kunt en het opdoen van nieuwe ervaringen. Bij de geleide activiteiten letten de pedagogisch professionals op een goede afwisseling tussen de verschillende ontwikkelingsgebieden en de ruimte voor kinderen om daarbinnen eigen initiatieven te blijven nemen. Overgangsmomenten zijn van zichzelf snel prikkelrijk voor kinderen. Daarom is het belangrijk om hier zinvolle rituelen voor te bedenken waardoor overzicht mogelijk is en kinderen ook bij de overgang betrokken bezig kunnen zijn. Wij streven naar overgangen die rustig en zinvol zijn voor kinderen. Elke overgang vraagt een eigen overzicht, ritueel en vorm van samenwerken.

5.2 Belangrijke onderdelen van een VE-dag in de kinderopvang

De hele dag zijn er kansen om met kinderen in gesprek te gaan, met ze te spelen, samen te genieten en de ontwikkeling te ondersteunen en stimuleren. Wij grijpen ontwikkelingskansen die zich spontaan voordoen, door naar kinderen te kijken, aan te sluiten bij hun spel en met ze te praten. En we creëren kansen voor kinderen door bewust activiteiten of spelimpulsen te plannen en aan te bieden. En daarbij natuurlijk weer kijken, praten en aansluiten. We doen dat met en binnen de volgende onderdelen van de dag:

Speelinloop

Bij de overgang van huis naar kinderopvang hebben kinderen vaak even tijd nodig om afscheid van hun ouders te nemen. Ze vinden het fijn als de ouder nog even blijft en met ze speelt of aan hen voorleest. Daarom is er ruimte voor een speelinloop. Kinderen kunnen even wennen en de ouder leert de speelruimte en de materialen kennen.

Vrij spel

De kinderen kiezen zelf waar, met wat en met wie ze aan de slag gaan. Waar nodig helpen de pedagogisch professionals om uit de geboden variatie te kiezen, de betrokkenheid te verhogen of een volgende ontwikkelingsstap uit te lokken. Er is elk dagdeel genoeg ruimte om vrij te kunnen kiezen en spelen.

Op onze locatie wordt een deel van het vrije spel voorafgegaan door een vooruitkijkmoment en afgerond met een terugkijkmoment.

Grote groep

De term 'grote groep' staat voor de momenten dat onze pedagogisch professionals samen met alle kinderen bewust gezamenlijkheid creëren. Bijvoorbeeld door samen te zingen, verhalen te vertellen, feestjes te vieren of rituelen te beleven. De kinderen kunnen hierbinnen regelmatig zelf meedenken en meedoen. Het gaat erom dat we het gevoel creëren dat we een groep zijn, bij elkaar horen en van elkaar genieten. De grote groep vindt elke dag een korte tijd plaats.

Kleine groep

De term 'kleine groep' staat voor de momenten waarop onze pedagogisch professionals bewust momenten creëren om met een kleine groep kinderen een activiteit te doen, een spelimpuls uit te lokken of samen te werken. In een kleine groepsactiviteit is er veel ruimte om in te gaan op de initiatieven die individuele kinderen laten zien en horen en om deze met elkaar te delen. Pedagogisch professionals stellen de kleine groepjes regelmatig doelgericht samen. Bijvoorbeeld de oudste of jongste kinderen bij elkaar of een groepje met kinderen die ze extra aandacht voor de taal willen geven. Of alle kinderen doen dezelfde activiteit, maar in wisselende kleine groepjes. Zo is er voldoende aandacht en uitwisseling mogelijk voor alle kinderen. Elke dag zijn er kleine groepen waarin kinderen spelen en ontdekken. Wanneer het mogelijk is, komen VE-peuters minimaal één keer per dag aan de beurt. Dit is in ieder geval minimaal een paar keer per week.

Eten en drinken

Elke ochtend of middag zijn er groepsmomenten waarop de kinderen samen eten en drinken. De pedagogisch professionals zorgen ervoor dat dit een veilig, gezellig en rustig moment is.

Verzorgingsmoment

Verzorgingsmomenten zijn regelmatig terugkerende een-op-eenmomenten. Pedagogisch professionals zorgen ervoor dat dit een veilig, gezellig en rustig moment is.

Buitenspelen

Bewegen is erg belangrijk voor kinderen. Er zijn zoveel ervaringen te beleven. Wij willen op al onze locaties kinderen gevarieerd buiten laten spelen.

Door de dagindeling weten kinderen wat er gaat gebeuren. Dit geeft hen een veilig gevoel. Toch kunnen ze binnen deze verschillende situaties weer eigen initiatieven ondernemen. Deze voorspelbaarheid is voor alle kinderen belangrijk, maar extra belangrijk voor kinderen die aan het wennen zijn. Of voor kinderen die de Nederlandse taal nog weinig tot niet begrijpen. Met een heldere dagindeling weten ze snel wat er van hen wordt verwacht. Pedagogisch professionals zullen door regels en rituelen, zoals liedjes zingen, het naar buiten gaan, het opruimen of bij het begroeten, de dagindeling zonder of met weinig woorden begrijpelijk maken. Daarbij gebruiken zij ook de dagritme kaarten met pictogrammen van de dagindeling.

6. Altijd in dialoog

6.1 Ondersteuning

Wij helpen kinderen zich veilig en op hun gemak te voelen bij ons. Daardoor groeit hun zelfvertrouwen en het vertrouwen in anderen. Emotionele veiligheid en (zelf)vertrouwen zijn voorwaarden om te kunnen genieten van het aanbod op onze locaties en om te kunnen groeien. Een goede ondersteuning bestaat uit vier dimensies. Afhankelijk van de leeftijd van kinderen, geven wij invulling aan de bijbehorende vaardigheden. Hieronder beschrijven wij de vaardigheden.

Emotioneel ondersteunen is een kind aanvoelen en van daaruit reageren op zijn of haar signalen. Het gaat over geborgenheid bieden, een vertrouwensrelatie aangaan en kinderen erbij laten horen binnen een positieve groepssfeer. Voorbeelden hiervan zijn luisteren, de aai over de bol, het oogcontact, de knipoog, interesse en nieuwsgierig zijn naar het kind. Ook gaat het bij emotioneel ondersteunen over aanmoedigen, kinderen de mogelijkheid geven om nieuwe dingen te ontdekken. Voorbeelden hiervan zijn belangstelling tonen, betrokken zijn bij wat het kind doet, steun bieden bij moeilijke momenten en enthousiasme van het kind delen.

Autonomie bieden is kinderen de ruimte geven om zelfstandig te doen wat ze zelfstandig kunnen. Autonomie is ook kinderen de kans geven vanuit eigen interesses bezig te zijn en keuzes te maken. Kinderen voelen wanneer ze serieus worden genomen. Dat zorgt dat ze hun eigenwaarde ontwikkelen en zich betrokken kunnen voelen bij de groep, het spel en de activiteiten. Voorbeelden hiervan zijn respect voor inbreng van kinderen, keuzes bieden tussen en binnen spelmogelijkheden of reële verwachtingen hebben.

Structuur bieden en grenzen stellen, daar hebben alle kinderen behoefte aan. Het geeft ze het houvast dat ze nodig hebben bij het zelfstandig aan de slag gaan. Voorbeelden hiervan zijn een overzichtelijke speelleeromgeving, een begrijpelijke dagindeling, consequente en duidelijke regels die uitgelegd worden aan kinderen, duidelijk gedrag van pedagogisch professionals en thematisch werken. Structuur bieden en grenzen stellen lijkt het tegenovergestelde van respect voor eigen initiatief, maar het gaat om het zoeken naar een goed evenwicht tussen deze twee. Een evenwicht tussen vrijheid en zelfstandigheid en het handhaven van structuur. En voor elke (leeftijds)groep en voor elk kind ligt deze balans weer anders.

Informatie en uitleg geven aan kinderen doen we voortdurend. Het is belangrijk om deze informatie te laten aansluiten bij de leeftijd, het ontwikkelingsniveau en de behoefte van kinderen. En dat het logisch van opbouw is en een goed tempo heeft. Voor de kleinsten en voor anderstalige kinderen gebruiken wij ter ondersteuning gebaren, mimiek, visualisaties (bijvoorbeeld dagritme kaarten), rituelen (bijvoorbeeld een vast liedje bij een overgangsmoment), concrete materialen en doe-taal. Voor de wat oudere of meertalige kinderen gebruiken we steeds langere zinnen en meer gevarieerde woorden.

6.2 Interactie

Kinderen hebben behoefte aan aandachtige omgang en oprechte interesse. Wij communiceren met kinderen mee vanuit plezier en interesse voor elk kind. Afhankelijk van de leeftijd van kinderen zorgen wij voor de balans tussen het een-op-eengesprek, kleine groeps gesprekken en gesprekken met de hele groep. Wij letten er daarbij op dat de onderlinge omgang is gebaseerd op begrip, respect, interesse en duidelijkheid. In onze kinderopvang is Nederlands de voertaal. Tegelijkertijd

kan het voorkomen dat een pedagogisch professional werkgerelateerd, voor een beter begrip van het kind of de ouders, iets uitlegt in de taal van de ouders of een andere gedeelde taal.

De interactie tussen pedagogisch professionals en kinderen

Alle kinderen zijn voortdurend bezig om contact te zoeken met een variëteit aan (non-)verbale gedragingen. Het regelmatig (non-)verbaal opvangen van deze grote en kleine signalen geeft kinderen zelfvertrouwen en vertrouwen in anderen. Door kinderen regelmatig te zien, leren wij de kinderen en hun contactinitiatieven kennen. Ook pedagogisch professionals nemen initiatieven tot contact. Bijvoorbeeld aandacht vragen voor een activiteit, spelimpuls of gebeurtenis, door kinderen bij een activiteit, spelimpuls of gebeurtenis te betrekken of door gewoon een gezellig praatje te beginnen. De reacties van kinderen zijn weer het uitgangspunt voor de voortzetting van het contact. Een positieve communicatieve sfeer ontstaat door regelmatige beurtwisselingen in een-op-eensituaties of een groepsituatie. Soms zullen wij deze gesprekken willen verdiepen en uitbouwen. Daarmee doen wij een beroep op het denkvermogen van kinderen. In een grote of kleine groepsituatie zullen wij proberen iedereen te betrekken bij wat er gebeurt. Het is belangrijk om kinderen laten weten wanneer het gesprek wordt afgesloten. Ook kinderen geven (non-)verbaal aan wanneer het contact voor hen is afgelopen. Het is belangrijk voor kinderen dat wij dit zichtbaar opmerken.

Het begeleiden van (groeps)interacties tussen kinderen

De onderlinge relaties van kinderen vinden wij belangrijk. Het samenzijn en erbij horen geeft kinderen een fijn gevoel en plezier. Daarnaast ontwikkelen en leren ze volop van elkaar en vullen elkaar aan. Deze onderlinge interacties van kinderen begeleiden wij eveneens met begrip, respect, interesse en duidelijkheid als uitgangspunt. Wij proberen dit regelmatig te benoemen en beseffen dat de onderlinge omgang van ons als pedagogisch professionals hierbij een constant voorbeeld is. In de omgang met elkaar komen positieve en negatieve ervaringen voor. Wij staan voor een positieve benadering door het gewenste gedrag zoveel mogelijk te accentueren. Negatieve, ongewenste momenten proberen wij kort te houden of om te buigen. Wij proberen conflicten zo mogelijk te voorkomen door steeds te blijven reflecteren op onze pedagogische kwaliteit. Dit zorgt ervoor dat kinderen positieve ervaringen opdoen in het contact met elkaar.

Probleem- en conflictsituaties

Natuurlijk ervaren kinderen soms problemen en zijn er tussen kinderen ook conflicten. Dat hoort erbij en wij zien deze als leermomenten voor hun (sociale) ontwikkeling. Kinderen leren hun gevoel en mening te laten horen en zien. Ze leren zichzelf en de ander beter te begrijpen en oplossingen zoeken. Hiermee leren ze sociale en morele regels. Bij een probleem of conflict stoppen wij, snel maar rustig, het ontoelaatbare gedrag. Wij laten kinderen hun emotie op een toelaatbare manier uiten (stoom afblazen) en benoemen dit ('je bent boos he?', 'ik zie dat je verdrietig bent' of 'wat een diepe zucht'). Bij kinderen die (nog) niet goed kunnen praten vertellen wij vervolgens wat wij hebben gezien. Oudere kinderen vertellen zelf wat er is voorgevallen. Wij checken daarna of wij het goed hebben verwoord of begrepen. Wij geven als objectieve bemiddelaar bij jonge kinderen één of enkele compromisvoorstellen. Zo gauw kinderen het kunnen, vragen wij of ze zelf een oplossing kunnen bedenken. Wij letten erop dat de oplossing naar tevredenheid van alle kinderen is. Daarna volgen wij de kinderen een tijdje bij het spel om te zien of het compromis of de oplossing werkt.

Normen en waarden

Door bovenstaande willen wij uitstralen dat wij een actieve en positieve belangstelling hebben voor verschillen tussen mensen. Dat wij openstaan voor de eigen inbreng van kinderen en ze aanmoedigen zich te uiten en hun mening te geven. Tegelijkertijd stimuleren wij kinderen om anderen te horen, zien en begrijpen. We stimuleren kinderen, passend bij hun leeftijd, om na te denken over hoe de wereld in elkaar zit en hun mening te vormen over wat goed is en wat niet. Dit doen we op een manier die de ander in de waarde laat. Wij leren kinderen sociale en morele regels en oplossingen zoeken bij problemen en conflicten. Zo leren kinderen wat wel en niet toelaatbaar is. Als pedagogisch professionals zijn wij een voorbeeld voor kinderen en hanteren een (democratische) oplossingsgerichte houding.

6.3 Stimulering

Ontdekkend en spelend ontwikkelen of waardevol spelen vraagt soms ook om gerichte stimulering. Stimuleren kan niet zonder ondersteuning en interactie, deze twee zijn echt de basis. Door kinderen te kennen en te weten waar hun interesses en mogelijkheden liggen, kunnen wij kinderen stimuleren. Wij zorgen dat kinderen bij alle ontwikkelingsgebieden

ervaringen op kunnen doen. En dat de materialen het mogelijk maken een volgende stap te kunnen zetten. We helpen kinderen ook als ze iets nog niet helemaal alleen kunnen of durven. In allerlei spelsituaties en activiteiten zien we volop didactische mogelijkheden waaruit we per kind en situatie kiezen wat we doen: intenties en plannen van kinderen verwoorden of helpen realiseren, zorgen voor nieuwe materialen bij een vertrouwd spel, zorgen voor een nieuw idee bij een bestaand spel, open vragen stellen, samen oplossingen zoeken, verwerken van indrukken, kinderen bij elkaar betrekken, meespelen, het spel voordoen, voorbeelden geven, instructie geven, etc. Natuurlijk ligt bij de kinderopvang niet de hele dag de nadruk op ontwikkelen. Maar spelen biedt wel uitgelezen kansen om te leren, terwijl het kind zich nergens van bewust is en onbekommerd geniet van activiteiten.

6.4 Taalstimulering

Een goed taalaanbod en ruimte om te oefenen

Een goed taalaanbod van pedagogisch professionals en ruimte om te oefenen voor kinderen zijn belangrijk voor de taalontwikkeling. Een kind moet zich eerst veilig en op zijn gemak voelen voordat taalstimulering vanuit VE begint. Daarnaast moet het kind ontdekken dat praten leuk is. Bij kinderen die nog moeten wennen zullen wij vaak contact zoeken, al is het maar even. Daarbij gaan we in op wat we denken dat het kind bedoelt, spelen we non-verbale vraag- en antwoordspelletjes en we laten bijvoorbeeld gezellige praat situaties met andere kinderen zien. Wanneer kinderen gewend zijn, start hun actieve proces van taalverwerving. Om een taal te leren heeft een kind een goed taalaanbod nodig en tijd en ruimte om te mogen oefenen. Wanneer kinderen taal horen, gaan ze zelf actief aan de slag met patronen zoeken en regels ontdekken. En dat willen wij kinderen volop bieden. Kinderen leren de taal op eenzelfde manier, maar kunnen verschillen in hun aanpak. Het ene kind praat veel, het andere kind luistert meer. Het ene kind zoekt patronen in de taal en het andere kind let eerst op de klanken. Ons taalaanbod voor kinderen die de taal nog moeten leren heeft een rustig tempo met duidelijke, natuurlijk accenten, is eenvoudig maar correct en volledig, is direct gericht tot het kind, sluit aan bij de behoefte van het kind, is concreet en wordt ondersteund door de situatie. Wij gaan bij onze taalbegeleiding uit van het spel van kinderen en van onze gebruikelijke activiteiten. Dit zijn betekenisvolle contexten voor de kinderen waarin zij nieuwe woorden oppikken en betekenissen begrijpen. In onze communicatie met de kinderen die het Nederlands nog moeten leren, leggen wij altijd de nadruk op wat het kind bedoelt, oftewel wat het ons wil zeggen. Wij corrigeren het oefentaalgebruik niet, maar geven wel in correcte zinnen antwoord. Zo kan het kind als vanzelf weer verder oefenen en blijft het plezier van het contact vooropstaan.

Taalaanbod

Ons taalaanbod verschilt per taalfase waarin een kind zit. Wij onderscheiden vier fasen vanaf het moment dat het kind zich op zijn of haar gemak voelt en praten als leuk ervaart. In alle fasen is goede (non-)verbale interactie belangrijk. In de verschillende fasen hebben kinderen wel verschillende behoeften als het om (non-)verbale taalaspecten gaat. De woordenschat ontwikkelt zich door deze fasen heen.

In de eerste fase noemen we het wentaal. Het begrijpen van de Nederlandse taal begint op gang te komen, maar het kind spreekt het nog niet. In de wenfase gaat het om het bieden van een goed passend taalaanbod, zodat het begrip van het kind kan groeien. Dit doen we bijvoorbeeld door doetaal te gebruiken of met ritueel taalgebruik waarbij we steeds dezelfde zin gebruiken wanneer een vast ritueel begint. Maar ook door vooral met de eerste basiswoorden te spreken. De nadruk ligt hierbij op de woorden die het kind nodig heeft om zich snel op zijn of haar gemak te voelen. Wij zullen in deze fase het kind niet bewust uitlokken om al Nederlands te spreken.

In de tweede fase staat de redzaamheidstaal centraal. Het kind begrijpt het Nederlands redelijk en het spreken is op gang gekomen. De kinderen kunnen alledaagse voorwerpen in de directe omgeving en hun eigen behoeften eenvoudig benoemen. In deze fase blijft een goed passend taalaanbod het belangrijkste, zoals bijvoorbeeld met routines en ritueel taalgebruik. Woorden blijven zoveel mogelijk gekoppeld aan dagelijkse situaties. Daarnaast proberen we enige Nederlandse taal van het kind uit te lokken, zodat niet alleen het passieve taalgebruik bevorderd wordt, maar ook het actieve taalgebruik. We proberen kinderen zich zekerder te laten voelen in het nemen van het initiatief tot Nederlandstalig contact.

De derde fase staat de omgangstaal centraal. Het kind spreekt al redelijk Nederlands. Het gebruikt korte zinnen en kan gebeurtenissen in het heden en nabije verleden benoemen. In deze fase kunnen wij kleine gesprekjes voeren met kinderen.

Bij die gesprekjes zullen wij het taalgebruik van het kind met ons taalaanbod verrijken. In deze en de volgende fase beginnen de kinderen regelmatig zelf met de interactie. Bij de woordenschat letten we op de woorden die nodig zijn voor deze omgangstaal en om mee te kunnen doen in de groep

Bij de vierde fase spreken we over leertaal. In deze fase kan het kind ook praten over dingen die niet op het moment zelf aanwezig zijn, kan het bedenken wat er zou kunnen gebeuren in een verhaaltje, kan het verbanden beschrijven en zich verplaatsen in de gedachten of gevoelens van een ander. Kinderen hebben in deze fase behoefte aan verbreding en verdieping van de woordenschat.

Veel peuters die het Nederlands als tweede taal leren, bereiken deze vierde fase in de tweede taal niet voordat ze naar school gaan.

Wij maken voor het uitbreiden van de woordenschat gebruik van:

Woorden uit VVE programma. Wij zingen iedere dag en lezen de kinderen iedere dag interactief voor. Ook kunnen kinderen altijd zelf boekjes pakken die zij willen lezen.

7. Groepsmanagement

Als kinderen zich welbevinden, zijn ze nieuwsgierig. En die nieuwsgierigheid willen we graag vasthouden en versterken, zodat kinderen regelmatig met hoge betrokkenheid aan het spelen zijn. We doen dat door de vier aanpakfactoren (opvoeden doe we samen, in een rijke uitdagende omgeving, met ruimte voor initiatief en altijd in dialoog), uit te voeren en deze te managen, zodat de kwaliteit hoog blijft.

7.1 Gedifferentieerd werken

Kinderen verschillen qua leeftijd, niveau, interesse en eigenheid, maar tegelijkertijd zijn ze allemaal nieuwsgierig en willen ze graag nieuwe dingen ontdekken en volgende stappen zetten. Door gedifferentieerd te werken, komen we deze verschillen en het nieuwsgierig zijn tegemoet. Gedifferentieerd werken gaat over:

- Alle ontwikkelingsgebieden. In het dagelijkse werk zorgen we voor een gevarieerd aanbod. Door de ontwikkelingsgebieden en ontwikkelingslijnen van kinderen goed te kennen, begrijpen we de variatie die nodig is in de speelleefomgeving en bij de activiteiten of spelimpulsen die we plannen. We proberen steeds aan te sluiten bij waar de kinderen zijn qua leeftijd, ontwikkeling, interesse, eigenheid. En zo regelmatig hoge betrokkenheid bij kinderen te stimuleren en vast te houden.
- Variatie en keuze bij de volgende onderdelen.
  - In de speelleeromgeving.
  - Bij het vrije spel. Hier kijken we naar wat en hoe kinderen spelen en sluiten daarbij regelmatig aan en spelen mee.
  - In de kleine groep zorgen we ervoor dat er voldoende materialen, afwisselende materialen en voldoende keuze is voor kinderen. Zodat ze hun eigen ideeën en oplossingen kunnen vormen of vormgeven en daar op een eigen manier over kunnen denken en praten.
  - Bij de grote groep denken we na over hoe de betrokkenheid van alle kinderen bij de activiteit hoog blijft. Bijvoorbeeld door diverse materialen te gebruiken, maar ook een gevarieerde stem, vragen en activiteiten die passen bij de grootte van de groep.
  - In onze interactie met kinderen. We proberen met onze interactie zo goed mogelijk aan te sluiten bij het niveau, de interesse, ontwikkeling en eigenheid van het kind. We stellen niet te veel vragen, maar bouwen echte gesprekken op. We gaan in op wat we kinderen letterlijk zien doen, denken of zeggen. We houden hierbij rekening met het taalniveau, inclusief woordenschat, van de kinderen en de fase waarin ze zich bevinden: wentaal, redzaamheidstaal, omgangstaal of leertaal.

7.2 Beredeneerd werken

Beredeneerd werken, ook wel opbrengstgericht of doelgericht werken genoemd, laat kinderen met onze speelleeromgeving (spelmaterialen), dagindeling (verschillende activiteiten of spelimpulsen) en interactie doelgericht de zone van de naaste ontwikkeling ervaren. Dat begint met kinderen goed leren kennen door dagelijks naar ze te kijken, met ze te praten en ermee te spelen. Daar bovenop komt het kindvolgsysteem, dat ons helpt meer objectief naar een kind te kijken. Vanuit deze kennis plannen we ons beredeneerde aanbod waarbij we doelen stellen. Zo zorgen we ervoor dat alle kinderen nieuwsgierig kunnen blijven en een volgende stap kunnen zetten, niet moeten zetten. Wij bieden de mogelijkheden voor verschillende ervaringen en volgen wat deze ervaringen met kinderen doen en dat gebruiken we weer voor ons volgende beredeneerde aanbod, dePDCA-cyclus.

7.3 Werken aan kwaliteit is teamwerk

Een groep kinderen begeleiden vraagt om teamwerk. Wie doet welke taak en hoe verdelen we onze aandacht voor de kinderen tijdens de opvang. In het teamoverleg en bij de (thema)planningen worden hierover afspraken gemaakt. Vanuit het dagelijkse kijken naar het welbevinden en de betrokkenheid van kinderen verdelen pedagogisch professionals hun aandacht en taken. Ook is er regelmatig sprake van spelbeschikbaarheid, voor het rustig kijken naar het spel van kinderen of voor het meespelen met het spel van kinderen. Tijdens het evalueren van de uitgevoerde (thema)planning, bekijken pedagogisch professionals hoe de taak- en rolverdeling is verlopen en hoe ze dit de komende periode gaan inzetten.

7.4 Volgen van kinderen

We kijken gedurende de dag regelmatig bewust naar kinderen. Door te kijken naar wat kinderen bezighoudt, wat en hoe ze spelen, wat en hoe ze iets maken, leren wij de kinderen beter kennen. Want spelende kinderen laten hun interesses en ontwikkeling zien. Ook het systematisch volgen van de ontwikkeling is onze taak. We gebruiken de informatie uit het kindvolgsysteem voor ideeën over veranderingen in ons aanbod voor het individuele kind, de groep en de locatie of organisatie.

Onze locatie gebruikt het volgende kindvolgsysteem:

Op onze locatie maken we gebruik van het kindvolgsysteem Welbevinden 0-4 jaar

Minimaal 2 keer per jaar bespreken wij de observaties met de ouders.

7.5 Pedagogische kwaliteit, onze focus voor het komende jaar

Het Pedagogisch Kompas is de basis van onze pedagogische kwaliteit.

We kijken naar welbevinden en betrokkenheid bij de kinderen. Zitten ze goed in hun vel, zijn ze ontspannen en voelen ze zich veilig? Dan is het welbevinden hoog. Voor betrokkenheid kijken we naar de activiteit van de kinderen. Werken ze aan de grenzen van hun kunnen, doen ze nieuwe ervaringen op, zijn ze geboeid en gefascineerd door de activiteit? Dan is ook de betrokkenheid hoog.

We zien welbevinden en betrokkenheid als de procesvariabelen die ons uitdagen de pedagogische kwaliteit voortdurend verder te ontwikkelen. Deze doorontwikkeling komt vooral tot uiting in de aanpakfactoren: is onze omgeving gevarieerd en aantrekkelijk voor kinderen, kunnen kinderen voldoende eigen initiatieven nemen, kunnen we ons aanbod aan activiteiten en spelimpulsen verrijken, hoe is onze dialoog met kinderen?

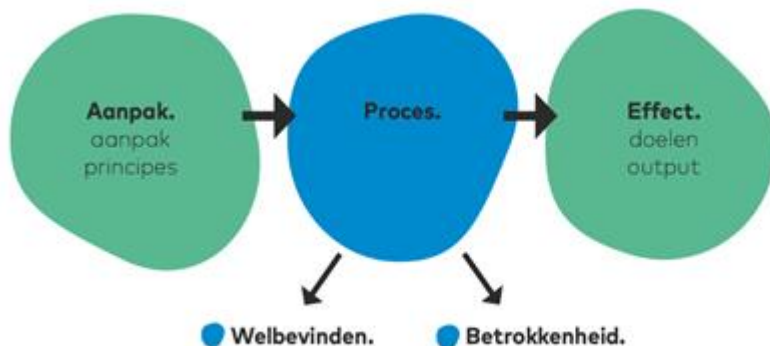
In het onderstaande schema brengen we in beeld hoe het proces van de pedagogische kwaliteit terugkerend tot uiting komt.

Aanpak – proces – effect schema

Brengt de belangrijkste indicatoren voor kwaliteit in beeld.

Bron: Laevers, F., Silkens, K., Buyse, E., Daems, M., De Bruyckere, G., & Declercq, B. (2013). *Ervaringsgericht werken in de voorschoolse kinderopvang*. België: CEGO Publishers. Averbode.

De pedagogische kwaliteit monitoren we door het kijken naar welbevinden en betrokkenheid (via het kindvolgsysteem) en het monitoren van de VE aanpakfactoren, zoals hierboven beschreven. Dat laatste doen wij met:
Pedagogische scan Kompas

In 2022 legt onze locatie de VE-focus op de hieronder genoemde pedagogische doelen. Deze kunnen per team/groep enigszins verschillen.
We gaan onze SLO doelen en spelimpuls verder uitdiepen dmv een training.
Ook willen we meer uitdaging voor de oudere kinderen (3,5-4 jaar) door ze ook mee te nemen naar de BSO ruimten waar ander spelmateriaal aangeboden kan worden.

8. Overige wettelijke eisen bij VE

8.1 960 VE-uren verdelen over anderhalf jaar

De verdeling van VE-uren op onze locatie, vind je in onderstaande tabel. Hierin staat uitgelegd hoe wij de 960 VE-uren verdelen over de dagen en weken. Daarnaast geven we de tijden per dag aan, zodat je weet dat wij op deze VE-momenten geen gebruik maken van de drie-uursregeling van de BKR. Hierover lees je meer in het pedagogisch werkplan dat je vindt op onze locatiepagina.

Aantal VE-uren per week	Aantal dagen per week	Aantal weken per jaar	Tijden per week
Per 1-1-22 zijn er 4 kinderen met een VE indicatie op onze locatie. Zij komen minimaal 16 uur per week.	Verdeeld over minimaal 3 verschillende dagen (2 dagen dagopvang en een dagdeel VE)	52 weken	16 uur

8.2 Coaches (VE)

Op onze locatie worden VE-pedagogisch beleidsmedewerkers of coaches ingezet.

Bij onze locatie zijn de uren van de VE-pedagogisch beleidsmedewerker of coach als volgt verdeeld:

Coach passende kinderopvang wordt 170 uur ingezet

Pedagogisch coach wordt 40 uur ingezet

Samenwerking Coach Pedagogisch Kompas en Coach Passende Kinderopvang

We maken onderscheid in 4 soorten groepen

- A. VVE- (Peuter)groepen (2-4 jarigen). Dit kunnen ook VVE-groepen 0-3/0-4 jarigen zijn.
- B. Reguliere Peutergroep (2- 4 jarigen)
- C. Reguliere Babygroep (0-2 jarigen)
- D. Reguliere Verticale groepen (0-3 en 0-4 jarigen)

A. VVE- (Peuter) groepen

Op de VVE- groep zitten peuters met een VVE- indicatie of peuters die vanuit het Arnhems Ontwikkelrecht (gesubsidieerd) komen. Daarnaast zitten er kinderen die gefinancierd worden vanuit de WKO (wet op de kinderopvang). Op deze groepen is een intensiever aanbod aanwezig vanuit educatieve doelen, kansengelijkheid en inclusie (VVE en passende kinderopvang).

Dit krijgt oa vorm door een gestructureerd VVE- aanbod op de groep en door extra ondersteuning/ coaching door de coaches Passende Kinderopvang.

De Coach passende kinderopvang is op deze groep verantwoordelijk voor:

- De kindgebonden vragen
  - De groepsgebonden vragen
  - De coaching van de educatieve kwaliteit
  - Een aandeel in de deskundigheidsbevordering
  - Coaching van professionele beroepshouding van de medewerkers
- De exacte taken van de coach Passende Kinderopvang zijn opgesteld het profiel van de functie.

De Coach pedagogische kompas is op deze groep verantwoordelijk voor:

- de invulling, verstevigen en borgen van het Pedagogisch Kompas/ het pedagogisch beleid.

B. Reguliere Peutergroepen (2-4 jarigen)

De coach passende kinderopvang is niet betrokken bij deze groepen.

De coach pedagogisch kompas is verantwoordelijk voor:

- De invulling, verstevigen en borgen van het Pedagogisch Kompas/ het pedagogisch beleid
- De kindgebonden vragen
- De groepsgebonden vragen
- Coaching van de pedagogische én educatieve kwaliteit
- Een aandeel in de deskundigheidsbevordering
- Coaching van professionele beroepshouding van de medewerkers

C. Reguliere Baby- groepen (0-2 jaar)

De Coach passende kinderopvang is is verantwoordelijk voor:

- De kindgebonden vragen van de 0-2 jarigen

De coach pedagogisch kompas is verantwoordelijk voor:

- De invulling, verstevigen en borgen van het Pedagogisch Kompas/ het pedagogisch beleid
- De kindgebonden vragen
- De groepsgebonden vragen
- Coaching van de pedagogische én educatieve kwaliteit
- Een aandeel in de deskundigheidsbevordering pedagogiek
- Coaching van professionele beroepshouding van de medewerkers

D.Reguliere Verticale groepen (0-3/0-4)

De Coach passende kinderopvang is verantwoordelijk voor:

- De kindgebonden vragen van de 0-2 jarigen

De Coach pedagogisch kompas is verantwoordelijk voor:

- De invulling, verstevigen en borgen van het Pedagogisch Kompas/ het pedagogisch beleid
- De kindgebonden vragen van de 2-4 jarigen
- De groepsgebonden vragen
- Coaching van de pedagogische én educatieve kwaliteit
- Een aandeel in de deskundigheidsbevordering pedagogiek
- Coaching van professionele beroepshouding van de medewerkers

Afstemming coaches Pedagogisch Kompas en coaches Passende Kinderopvang

Op de groepen waar beide coaches werkzaam zijn, stemmen manager en beide coaches onderling af.

In schema:

Coach passende kinderopvang (CPKOV)

Coach pedagogische kompas (PedC)

	VVV groep	Reguliere peutergroep	Reguliere babygroep	Reguliere verticale groep
	2-4 jaar	2-4 jaar	0-2 jaar	0-4 jaar
<i>Kindgebonden vragen</i>	CPKOV	PedC	CPKOV	CPKOV (0-2) PedC (2-4)
<i>Groepsgebonden vragen</i>	CPKOV	PedC	PedC	PedC
<i>Coaching educatieve kwaliteit</i>	CPKOV	PedC	PedC	PedC
<i>Coaching pedagogische kwaliteit</i>	PedC	PedC	PedC	PedC
<i>Bijdrage aan deskundigheid</i>	CPKOV	PedC	PedC	PedC
<i>Coachen beroepshouding</i>	CPKOV	PedC	PedC	PedC
<i>Borgen pedagogisch Kompas</i>	PedC	PedC	PedC	PedC

8.3 Taalniveau beroepskrachten

Meer informatie hierover kun je inzien op onze locatie en lees je in hoofdstuk 9 van dit VE-beleid: VE-opleidingsplan.

8.4 VE Certificaten beroepskrachten

Meer informatie hierover kun je inzien op onze locatie en lees je in hoofdstuk 9 van dit VE-beleid: VE-opleidingsplan.

8.5 Groepsgrootte en ratio

Meer informatie over de groepsgrootte en ratio lees je in het pedagogisch werkplan van onze locatie. Deze staat op onze locatiepagina op www.skar.nl.

9. VE-opleidingsplan

De VE-scholing en training van medewerkers draagt bij aan het proces van doorontwikkeling en borging van onze VE-kwaliteit.

In onderstaand schema geven we een overzicht van de VE-(door)ontwikkeling binnen onze locatie voor het jaar 2022.

Naam opleiding	Naam organisatie die dit verzorgt	Aantal pedagogisch medewerkers die de training/cursus volgen (namen zonodig in te zien op de locatie)	De training/cursus omvat de volgende periode van het jaar
Actief betrokken	Stichting Pas	4	12 bijeenkomsten gedurende 1 jaar
Actief betrokken voor invalkrachten	Stichting Pas	3	2 dagdelen
Interactief voorlezen	Rozet	4	1 dagdeel
VVE e-learning	Edux	7	1 dagdeel
SLO spelimpulsen	Coach passende kinderopvang	6	Tijdens werkbesprekingen
Digitaal prentenboek	Rozet	2	Voorjaar 2022
VVE Digibeter	Rozet	1	Voorjaar 2022
Conferentie Help het Kind	Stichting Pas met Gemeente Arnhem	2	19 oktober 2022
Uitdagend aanbod 3,5-4 jarigen	Coach passende kinderopvang	6	Tijdens werkbesprekingen

10. Onze VVE-methode

De methode die wij gebruiken geeft ons inspiratie en houvast bij het vormgeven van ons VE-beleid. En we gebruiken het om op een gestructureerde en samenhangende wijze de ontwikkeling van kinderen te stimuleren.

Onze locatie werkt met: Uk & PUK en Actief betrokken

Korte beschrijving van deze methode

Bij Uk en Puk is de pop Puk erg belangrijk. Hij woont bij ons in de opvang en is daar aanwezig bij alles wat de kinderen ervaren. Pop Puk helpt mee bij het bieden van emotionele veiligheid, maar ook bij het uitnodigen van kinderen om nieuwe dingen te ontdekken. Via pop Puk en de tien thema's die de methode concreet heeft beschreven, sluiten wij goed aan bij de belevingswereld van kinderen. Dat doen wij met onze rijke, uitdagende speelomgeving, onze dagindeling met vrij spel en met activiteiten en spelimpulsen met een grote groep, kleine groep en soms individueel. Deze samenwerking van kinderen onderling en met de pedagogisch professional geeft kinderen volop de ruimte om ervaringen om te zetten in ontwikkeling. De pedagogisch professionals vinden in de themaboeken van Uk en Puk mogelijkheden om activiteiten of spelimpulsen bij de kinderen te laten aansluiten. Onze pedagogisch professionals werken bij Uk en Puk graag samen met ouders aan de ontwikkeling van kinderen. Voor verdere informatie verwijzen wij naar de website van CED. Uk en Puk is door het NJI erkent als VVE methode (goed onderbouwd).

Actief betrokken

Op basis van zes breinprincipes (zintuiglijk rijk, emotie, herhaal, focus, creatie en voortbouwen) stimuleren onze pedagogisch professionals het ontdekkend en onderzoekend leren van kinderen. Ze gebruiken daarbij de rijke uitdagende speelomgeving, een goed aansluitende groepsindeling en -structuur en de rol en spelbegeleiding van de pedagogisch professional. Onze pedagogisch professionals werken bij Actief betrokken graag samen met ouders aan de ontwikkeling van kinderen. Voor verdere informatie verwijzen wij naar de website van Stichting Pas.

11. Specifieke eisen per gemeente

De Gemeente Arnhem vraagt van de VE locatie dat alle pedagogisch medewerkers op de VE groep de training Actief betrokken gevolgd hebben bij Stichting Pas en voldoen aan de 3F taaltoets
Invalkrachten/flexmedewerkers moeten de training voor invalkrachten gevolgd hebben bij Stichting Pas

Bijlage 1. De vijf uitgangspunten bij VE uitgediept

Kinderen zijn onderzoekers en ontdekkers

Als je naar kinderen kijkt dan zie je nieuwsgierigheid, verbazing, proberen en exploreren. Een baby onderzoekt zijn handjes en voetjes, een bakje, een lapje. In het begin is dit nog willekeurig, maar vanuit de zelf opgedane ontdekkingen en kennis wordt het stap voor stap meer doelgericht. Het jonge kind gaat spelenderwijs door met onderzoeken en ontdekken, vanuit willekeurig en doelgericht bezig zijn. Ze bouwen, spelen, doen alsof, lezen, zingen, rijden, springen, graven, passen, plakken, knippen. En de (pre)tieners onderzoeken en ontdekken, afhankelijk van eigen voorkeuren, snelheid, behendigheid, spelregels, de wereldbol, fotografie, websites, muziek, etc. Ze handelen spelenderwijs, doelgericht en regelmatig ook resultaatgericht. Naast al dit onderzoeken en ontdekken hebben kinderen voldoende tijd en aandacht nodig voor rust en ontspanning. Zeker om de opgedane indrukken te verwerken, maar ook gewoon voor gezelligheid, saamhorigheid en even lekker niets. Een goede balans is belangrijk. Kinderen zijn volop in ontwikkeling voor de toekomst maar daarvoor is het belangrijk om in het nu de baby, een dreumes, een peuter, een kleuter, een schoolkind of een (pre)tiener te mogen en kunnen zijn.

Elk kind ontwikkelt zich op een eigen manier

Kinderen ontwikkelen hun kennis en vaardigheden in een min of meer voorspelbare volgorde: de volle aandacht van baby's voor het kiekeboe-spelletje, de verbazing van dreumesen bij een onverwachte ontdekking, het eerste uitgesproken 'nee' van peuters, de filosofie van kleuters die waarom-vragen stellen en eigen verbanden leggen, de blijdschap van het zelf kunnen lezen en de wereld die daardoor voor je opengaat en tieners die een specifieke vaardigheid zoals zang, dans, bal hooghouden, scoren, foto's maken of schrijven oefenen of een bepaald onderwerp breed willen uitdiepen. Tegelijkertijd zijn alle kinderen verschillend. Ze bereiken bepaalde vaardigheden op verschillende tijdstippen. De ene keer maken ze een kleine ontwikkelingsstap, de andere keer een grote sprong.

Waardevol spelen is zelf kunnen handelen, denken en informatie verwerken

Jonge kinderen ontwikkelen en leren door zelf aan de slag te gaan, zelf 'een idee' te hebben en dat onderzoeken, ook wel zelf ontdekkend spelen genoemd. Ze willen communiceren over wat ze onderzoeken en ontdekken. Kinderen moeten volop initiatieven kunnen nemen. Spelen is een voortdurend proces van ontdekken. De nieuwe kennis en vaardigheden worden door jonge kinderen vooral vanuit eigen perspectief ervaren. Als kinderen ouder worden, breiden de manieren van ontwikkelen en leren zich uit. De verbale vermogens en hersenstructuren veranderen. Oudere kinderen begrijpen en kennen meer woorden en kunnen steeds meer vragen stellen. Ze leren ook via mondelinge, schriftelijke en visuele informatie. En hun denkvermogen zorgt ervoor dat ze niet alles meer hoeven uit te vinden door te doen. Het denken wordt logischer en er worden meer verbanden gelegd. Het leren gaat nu verder dan wat toevallig op hun pad komt. Ze zoeken gericht naar bepaalde kennis en vaardigheden. Daarbij zijn ze in staat om zaken vanuit verschillende perspectieven te bekijken. Hoe ouder kinderen worden, hoe meer buitenwereld ze naar ons meenemen.

Kinderen leren van andere kinderen, van pedagogisch medewerkers en van een betekenisvolle omgeving

Door te kijken naar anderen, naast elkaar te spelen, met elkaar te spelen of samen te werken, leren en ontwikkelen kinderen volop van elkaar. Ook onze pedagogisch professionals zijn belangrijk. Het is belangrijk dat ook zij allerlei initiatieven nemen, door activiteiten of spelimpulsen te verzinnen en te plannen, door de speelomgeving te veranderen of door mee te spelen. Zij bieden kinderen extra ervaringen en mogelijkheden om een volgende stap te zetten in hun persoonlijke en sociale ontwikkeling. Zij wisselen hun begeleiding af door kinderen vrij, begeleid of geleid te laten spelen. Bij al deze drie vormen houden ze rekening met het zelf handelen, denken en informatie verwerken van kinderen. Onze maatschappij is een democratische samenleving. Opvoeding heeft te maken met de individuele ontwikkeling van kinderen en met het ingroeien in een democratische cultuur. Kinderen hebben het recht om in onze maatschappij gezien, gekend en bevestigd te worden. Het is belangrijk dat ze respect (leren) hebben voor zichzelf en anderen. We vinden het belangrijk om kinderen hierin te begeleiden met respect en aandacht voor ieders achtergrond en cultuur. En daarnaast zijn onze pedagogische professionals een bron van informatie en voorbeeld voor de kinderen.

Alle ontwikkelingsgebieden van kinderen zijn even belangrijk

Kinderen ontwikkelen verschillende ontwikkelingsgebieden tegelijk. Soms naast, soms achter elkaar. Bij Wij zijn JONG willen wij kinderen aansluitend op thuis, en in de buitenschoolse opvang aansluitend op thuis en school, deze brede ervaringen op laten doen, zodat ze zich tot creatieve denkers en doeners kunnen ontwikkelen. Alle stappen die kinderen bij deze ontwikkelingen zetten, zijn voor ons even belangrijk. Wij onderscheiden acht ontwikkelingsgebieden:

1. De emotionele en sociale ontwikkeling. Van goed in je vel zitten, je veilig voelen en welbevinden naar vertrouwen hebben in jezelf en anderen, samenzijn, samen spelen, belangstelling hebben voor elkaar, samen genieten, samen delen, keuzes maken, plannetjes maken en terugkijken, troosten en getroost worden, samen vieren, samen regels maken, afspraken nakomen, onenigheid oplossen, opkomen voor jezelf en de ander, identiteitsvorming creëren door vergelijking, verantwoordelijkheid voor elkaar dragen, participeren, anderen accepteren en met hen omgaan, competitie, genieten van elkaar, samenwerken etc.
2. De motorische ontwikkeling. De grote en de kleine motoriek. Van pakken van je voetje naar om kunnen draaien, kruipen, lopen, balanceren, de bal rollen, strepen zetten met de kwast, een autootje laten rijden, de trein vastmaken, lopen over een streep, fietsen, dansen, schrijven, fluiten, voetballen, turnen, bouwen met fijne materialen, etc.
3. Taal en communicatie/taalvaardigheid. Van horen, huilen, kijken en brabbelen, naar luisteren, praten, gesprek voeren, rijmen, lezen, schrijven, gedichtjes maken, verhalen bedenken en informatie tot je nemen. Taal wordt gebruikt als middel om iets wat je ervaart, voelt, denkt of wilt, uit te drukken en met anderen te delen. Verwoorden laat je ook beter aanvoelen wat je wil uiten. Taal omvat ook spraak, dus het beheersen van klanken. Bij passieve taal gaat het om verbale uitingen in dialogen, opdrachten, liedjes, verhalen, toneelstukjes, filmpjes en het vlot verstaan.
4. Rekenprikkel. Van 'daar pas ik wel tussen' naar meten van de hoogte, breedte en diepte. En van rekening houden met één eigenschap tegelijk naar rekening houden met meer eigenschappen. Van willekeurig tellen van de getallen 1, 2, 7, 5, 10 naar het uitrekenen van $4 \times 12 = 48$. Van drie blokken op elkaar zetten naar werken vanuit een bouwtekening van een kasteel. Van verschil voelen tussen zacht, hard, nat, droog, licht en zwaar naar onderscheid maken tussen en benoemen van kleuren, vormen, structuren, hoeveelheden, etc.
5. Muzikale en beeldende expressie. Van geluiden horen, muziek luisteren, beelden en bewegingen zien en maken naar zingen, dansen, tekenen, schilderen, kleien, kleuren, structuren zien, composities maken, etc.
6. Morele ontwikkeling en begrijpen van de sociale wereld. Van voelen dat we van je houden en dat je erbij hoort naar voelen en weten dat je wordt gewaardeerd, nadenken over wat wel en niet mag en waarom, nadenken over wat een 'goed' mens is, nadenken over de verschillen tussen mensen, respecteren van anderen, etc.
7. Verstandelijke ontwikkeling/denkontwikkeling. Van doen, ervaren en ontdekken naar toenemende concrete kennis van de mens en de wereld om je heen, abstracte begrippen, filosofische wijsheden, begrijpen van de fysische wereld, van zandkorrel tot sterrenstelsel, de levende natuur, begrijpen hoe voorwerpen zich in allerlei situaties en combinaties met elkaar gedragen (het effect van water op papier), de effecten van handelingen op objecten kunnen voorspellen (hoe de bal gaat rollen), vertrouwd raken met allerlei technische toepassingen, etc.
8. Zelfsturing en ondernemingszin. Van willekeurig exploreren naar bewust voor je spel kiezen. Van weten wat je wilt naar initiatief nemen en stappen zetten die nodig zijn om dat te bereiken. Van met wilskracht je achter iets kunnen zetten, doelen stellen en keuzes maken naar scenario's voor acties verzinnen en uitvoeren en afstand kunnen nemen en leren uit ervaring. Leren omgaan met moeilijkheden en obstakels en met verrassende spelideeën of probleemoplossingen komen.

Bijlage 2. Korte beschrijvingen van bij Wij zijn JONG gebruikte VE-programma's

Piramide

De methode Piramide is gebaseerd op de vier hoeken van een piramide en drie lagen in de piramide. De hoeken zijn steeds twee bij elkaar horende elementen die in samenhang geboden worden, te weten: nabijheid - afstand en initiatief kind - initiatief pedagogisch professional.

De vier hoeken van de piramide:

- Nabijheid: door een veilige omgeving en het gevoel dat de pedagogisch medewerker nabij is om de kinderen te steunen, kunnen ze ontspannen spelen, exploreren en leren.
- Afstand: kinderen leren denken over concrete en meer abstracte begrippen buiten het hier en nu.
- Initiatief kind: het eigen initiatief van het kind is belangrijk. Kinderen kunnen veel keuzes maken uit een divers aanbod aan materialen en spelmogelijkheden.
- Initiatief pedagogisch professional: kinderen kunnen al veel dingen zelf, maar kunnen nog meer met de begeleiding en het aanbod van de pedagogisch professional.

De drie lagen van piramide:

- De onderste brede laag staat voor een rijke, uitdagende speelomgeving, waarin kinderen vrij en gevarieerd kunnen spelen.
- De middelste, iets minder brede laag staat voor de activiteiten van pedagogisch professionals (grote groep en kleine groep). Pedagogisch professionals maken een bij de groep en kinderen passende opvolging van activiteiten via de vier uitgewerkte stappen in de themaboeken: oriënteren, demonstreren, verbreden en verdiepen.
- Het topje van de piramide staat voor de individuele aandacht die kinderen even nodig kunnen hebben. Spelenderwijs kunnen zij extra ondersteuning krijgen.

De vier hoeken en drie lagen zijn concreet vormgegeven in twaalf themaboeken. Door per jaar minimaal negen thema's te doorlopen, komen alle ontwikkelingsgebieden voldoende aan bod. Onze pedagogisch professionals werken bij Piramide graag samen met ouders aan de ontwikkeling van kinderen. Voor verdere informatie verwijzen wij naar de website van de Piramide methode (Rolf). De piramidemethode is door het NJI erkent als VVE methode (effectief volgens eerste aanwijzingen).

Uk en Puk

Bij Uk en Puk is de pop Puk erg belangrijk. Hij woont bij ons in de opvang en is daar aanwezig bij alles wat de kinderen ervaren. Pop Puk helpt mee bij het bieden van emotionele veiligheid, maar ook bij het uitnodigen van kinderen om nieuwe dingen te ontdekken. Via pop Puk en de tien thema's die de methode concreet heeft beschreven, sluiten wij goed aan bij de belevingswereld van kinderen. Dat doen wij met onze rijke, uitdagende speelomgeving, onze dagindeling met vrij spel en met activiteiten en spelimpulsen met een grote groep, kleine groep en soms individueel. Deze samenwerking van kinderen onderling en met de pedagogisch professional geeft kinderen volop de ruimte om ervaringen om te zetten in ontwikkeling. De pedagogisch professionals vinden in de themaboeken van Uk en Puk mogelijkheden om activiteiten of spelimpulsen bij de kinderen te laten aansluiten. Onze pedagogisch professionals werken bij Uk en Puk graag samen met ouders aan de ontwikkeling van kinderen. Voor verdere informatie verwijzen wij naar de website van CED. Uk en Puk is door het NJI erkent als VVE methode (goed onderbouwd).

Kaleidoscoop

De kern van Kaleidoscoop is de term actief leren. Kinderen leren door actief betrokken te zijn bij mensen, materialen, gebeurtenissen en ideeën. Pedagogisch professionals ondersteunen het actief leren door bijvoorbeeld een rijke, uitdagende speelomgeving, hulp bij het verdiepen van spel en hulp bij het zelf oplossen van (spel)problemen (altijd in dialoog). De dagindeling omvat diverse onderdelen als grote groep, kleine groep, vrij spel, buiten spelen, maar bij het vrije spel van kinderen wordt er eerst vooruitgekeken en na afloop teruggekeken met kinderen. De nadruk in dit programma ligt sterk op

het initiatief en de denkracht van de kinderen. Hun spel is de eerste inspiratie voor de activiteiten, thema's en spelimpulsen die de pedagogisch professionals bieden. Natuurlijk kunnen pedagogisch professionals hierbij gebruik maken van verschillende activiteitenboeken. Onze pedagogisch professionals werken bij Kaleidoscoop graag samen met ouders aan de ontwikkeling van kinderen. Voor verdere informatie verwijzen wij naar de website van het NJI. Kaleidoscoop is door het NJI erkent als VVE methode (effectief volgens eerste aanwijzingen).

Actief betrokken

Op basis van zes breinprincipes (zintuiglijk rijk, emotie, herhaal, focus, creatie en voortbouwen) stimuleren onze pedagogisch professionals het ontdekkend en onderzoekend leren van kinderen. Ze gebruiken daarbij de rijke uitdagende speelomgeving, een goed aansluitende groepsindeling en -structuur en de rol en spelbegeleiding van de pedagogisch professional. Onze pedagogisch professionals werken bij Actief betrokken graag samen met ouders aan de ontwikkeling van kinderen. Voor verdere informatie verwijzen wij naar de website van Stichting Pas.

Startblokken

Startblokken staat voor een brede aanpak bij de ontwikkeling van jonge kinderen. Spel is de basis. Volwassenen doen hier op het juiste moment aan mee. De nadruk in dit programma ligt sterk op het initiatief en de denkracht van de kinderen. Hun spel is de eerste inspiratie voor de activiteiten, thema's en spelimpulsen die de pedagogisch professionals bieden. Omdat ontwikkelingsmogelijkheden en interesses per situatie en voor elk kind verschillen, wordt er gewerkt met de volgende 'bouwstenen' voor de pedagogisch professional: betekenisvolle activiteiten, brede ontwikkeling en een bemiddelende rol van de volwassene. Aan de hand van deze bouwstenen creëren de pedagogisch professionals een rijke, uitdagende speelomgeving en een spelrijke dagindeling. De bemiddelende rol van de pedagogisch professionals is bij Wij zijn JONG uitgewerkt onder de term 'altijd in dialoog'. Onze pedagogisch professionals werken bij Startblokken graag samen met ouders aan de ontwikkeling van kinderen. Voor verdere informatie verwijzen wij naar de website van De Activiteit. Startblokken is door het NJI erkent als VVE methode (goed onderbouwd).

Peuterplein

Peuterplein is gericht op de brede ontwikkeling van kinderen met daarbij specifieke aandacht voor taal. Peuterplein is opgebouwd rond acht thema's. Met ieder thema zijn er voldoende spelactiviteiten voor drie à vier weken. Binnen de activiteiten is differentiatie mogelijk en er wordt veel in kleine groepen gewerkt. Elk thema start met een 'wereldverkennerende' activiteit, waarbij kinderen ervaringen kunnen opdoen met hun zintuigen. Elk thema sluit af met een terugblik op alle activiteiten waardoor alle geleerde woorden nog eens aan bod kunnen komen. De activiteiten binnen een thema zijn met elkaar verbonden en zorgen voor diepgang. Het thema loopt als een rode draad door het spelen, praten, denken en werken heen. En altijd doet de speelomgeving met het thema mee. Onze pedagogisch professionals werken bij Peuterplein graag samen met ouders aan de ontwikkeling van kinderen. Voor verdere informatie verwijzen wij naar de website van Uitgeverij Malmberg. Peuterplein is door het NJI erkent als VVE methode (goed onderbouwd).

Ben ik in beeld

Ben ik in Beeld richt zich op de brede ontwikkeling van jonge kinderen met specifieke aandacht voor de taalontwikkeling. Onze pedagogisch professionals stemmen hun thema's en activiteiten af op de interesses en het ontwikkelingsniveau van de kinderen. Er zijn zes tot tien thema's per jaar, gebaseerd op een prentenboek. Het eigen initiatief en de keuzes van kinderen staan hierbij centraal. Elke dag worden twee voorleesactiviteiten aangeboden en elke week twee activiteiten gericht op de andere ontwikkelingsdomeinen. Van elk thema wordt er een activiteitspin gemaakt, waarbij het activiteitenboek van Uk & Puk als bronnenboek wordt gebruikt. De speelomgeving wordt speluitdagend ingericht met minimaal vier verschillende hoeken. Activiteiten volgen een vaste volgorde (inleiding, kern, afsluiting) waardoor dit voor kinderen een herkenbare routine wordt. Pedagogisch professionals gebruiken de vertelkoffer. De kinderen worden gestimuleerd om mee te doen en te praten tijdens het voorlezen en in activiteiten. Er zijn activiteiten voor de grote groep en voor de kleine groep. De pedagogisch medewerkers gebruiken kansrijke situaties voor taal of andere vormen van stimulering. Daarnaast worden drie vormen van spel bij jonge kinderen onderscheiden. Het gaat daarbij om bewegingsspel, ontdekken, manipuleren, doen alsof en het spelen van een rollenspel. Onze pedagogisch professionals werken bij Ben ik in beeld graag samen met ouders aan de ontwikkeling van kinderen. Voor verdere informatie verwijzen wij naar de website van het CED. Het NJI heeft Ben ik in Beeld erkent als VVE programma (goed onderbouwd).

Speelplezier

Uitgangspunt van Speelplezier is dat jonge kinderen zich vooral spelenderwijs ontwikkelen in interactie met elkaar en met volwassen spelerspartners. De dagelijkse inzet van drie speel-leerroutines zorgen voor een voortdurende wisselwerking tussen spelstimulering en spelend leren:

- het demonstratiespel en aansluitend pantomimespel voor spel- en taalstimulering in de grote groep;
- begeleid spel in de kleine groep (afgestemd op ontwikkelingsniveau);
- vrij spel.

De speel-leerroutines worden ondersteund met een rijke speelomgeving, structuur en overzicht en een thematisch groepsplan. Er is volop ruimte voor (be)geleid en vrij spel.

Naast de speel-leerroutines worden dagelijks 'tussendoortjes' uitgevoerd. Dit zijn korte spelactiviteiten van vijf tot maximaal vijftien minuten, waarbij bewegen wordt gekoppeld aan taal, ontluikende en beginnende geletterdheid en ontluikende en beginnende rekenvaardigheid. Tijdens het spelen en meespelen gaan onze pedagogisch professionals in dialoog met de kinderen. Onze pedagogisch professionals werken bij Speelplezier graag samen met ouders aan de ontwikkeling van kinderen. Voor verdere informatie verwijzen wij naar de website van speelpleziermethodiek. Het NJI heeft Speelplezier erkent als VVE programma (goed onderbouwd)

Sporen

De naam Sporen verwijst naar het basisprincipe van het programma: het zichtbaar maken van de manier waarop kinderen leren, met zelfgemaakte 'pedagogische documentaties'. Bij pedagogisch documenten kun je denken aan beelden als foto's, filmpjes, tekeningen en teksten van wat kinderen maken en laten zien. Deze 'documenten' zijn vervolgens weer een gespreksonderwerp met kinderen, ouders en pedagogisch professionals. Zo vormen ze de basis van verbredend en verdiepend leren. Documentaties, zintuiglijke ervaringen, tentoonstellingen, bespreken en verbinden is waar Sporen voor staat. De initiatieven van kinderen zijn de basis voor de documenten en de documenten zijn de basis voor het verder uitbouwen van de ervaringen van kinderen met een rijke uitdagende omgeving, activiteiten en spelimpulsen. Maar ook van de dialoog van kinderen onderling en de dialoog van pedagogisch professionals met de kinderen. Daarnaast wordt er ook aandacht besteed aan communicatie met de hele groep door voor te lezen, te dansen, zingen en verhalen te vertellen. Dit staat dagelijks op het programma.

Daarnaast staat Sporen voor een afkorting van Stichting Pedagogiek Ontwikkeling Reggio Emilia Nederland. Sporen is geïnspireerd door de pedagogische filosofie en werkwijze van kindercentra in Reggio Emilia in Italië. Onze pedagogisch professionals werken bij Sporen graag samen met ouders aan de ontwikkeling van kinderen. Voor verdere informatie verwijzen wij naar de website van Stichting Pedagogiek Ontwikkeling Reggio Emilia Nederland.

Sil op school

De activiteiten die Sil op school aanbiedt, zijn in eerste instantie bestemd voor kleuters. Maar de pedagogisch professionals van onze locatie passen de activiteiten en de SLO-doelen zo aan dat het programma bij de peuters past. Spelenderwijs wordt de ontwikkeling van peuters gestimuleerd. Sil op school werkt met thema's. De zes thema's per schooljaar zijn ontleend aan de (kleuter/ peuter) actualiteit. De verschillende ontwikkelingsgebieden voor peuters komen steeds geïntegreerd en evenwichtig aan de orde in de activiteiten.

De poppen Sil en Lis wonen in onze opvang. Ze zijn speelkameraadjes voor de kinderen en betrekken kinderen bij activiteiten en interacties (verbaal en non-verbaal). Bij Sil en Lis voelen kinderen zich snel veilig. Bij Sil op school staan de interacties tussen kinderen onderling en tussen kinderen en de pedagogisch professional centraal. Sil en Lis zorgen, samen met de pedagogisch professional en de thema's, voor een goed taal en spelaanbod. Verder sluit Sil op school goed aan bij de aanpakfactoren van ons Pedagogisch Kompas: opvoeden doen we samen, in een rijke uitdagende omgeving, met ruimte voor initiatief en altijd in dialoog. De rijke, uitdagende omgeving wordt door het werken met Sil regelmatig aangepast zodat nieuwe spelimpulsen kunnen ontstaan. Elke dag kent terugkerende activiteiten die houvast geven aan de kinderen. De dagschemakaarten versterken dit. Na ieder thema is er een themaloze week. De kinderen kunnen loskomen van het oude thema en de pedagogisch professionals zijn achter de schermen al aan het werk voor het volgende thema. Onze pedagogisch professionals werken bij Sil op school graag samen met ouders aan de ontwikkeling van kinderen. Voor verdere informatie verwijzen wij je naar de website van Sil op school.

IPC/IEYC

Op deze locatie wordt gewerkt met de integrale methode IPC. Voor de jongste kinderen vertaald in de methode IEYC. IEYC is geschikt voor kinderen vanaf 2,5 jaar. Bij de jongste kinderen (peuters en kleuters) gebeurt het leren spelenderwijs. Kinderen werken aan hun zelfvertrouwen en ontdekken volop hun eigen talenten. En natuurlijk leren kinderen ook begrip te hebben voor elkaar. Ze leren zich te verplaatsen in de belevingswereld van andere kinderen en in die van andere mensen, dichtbij en ver weg. Leren over normen en waarden – waarde(n)vol leren – is daarbij onmisbaar. Bij IEYC wordt uitgegaan van acht verschillende intelligenties, omdat ieder kind op zijn manier slim is (Gardner). Het programma geeft kinderen kansen om samenwerkend en onderzoekend te leren via units (thema's en ontwikkeldoelen). IEYC sluit goed aan bij de aanpakfactoren van ons Pedagogisch Kompas: opvoeden doen we samen, in een rijke uitdagende omgeving, met ruimte voor initiatief en altijd in dialoog. De omgeving wordt zo ingericht dat alles met elkaar in verbinding staat. De ruimte ontwikkelt zich gedurende het thema of de unit. Er worden ongeveer vijf units per jaar aangeboden waarmee de betrokkenheid van kinderen optimaal wordt vergroot. Het vraagt een goede voorbereiding waarin de ruimte dusdanig wordt ingericht dat kinderen met het thema aan de slag kunnen op verschillende ontwikkelingsgebieden tegelijk. De onderzoekende houding van kinderen is daarbij het uitgangspunt. Onze pedagogisch professionals werken bij IEYC graag samen met ouders aan de ontwikkeling van kinderen. Voor verdere informatie verwijzen wij je naar de website van IPC.

LEEF!

LEEF! is een christelijk programma dat met vier geestelijke thema's een stevige basis legt onder het leven van kinderen. De thema's zijn: God houdt van je, God zorgt voor je, God helpt je en God is bij je. LEEF! maakt daarbij gebruik van onderwerpen die passen bij de belevingswereld van kinderen. Zo kun je denken aan thema's als: delen, feestvieren, eten en drinken, vervoersmiddelen, kleding, dieren, een baby, jaloers zijn, samen spelen, alleen zijn en meer. Daarmee draagt LEEF! bij aan de geestelijke vorming, sociaal-emotionele ontwikkeling, taalontwikkeling, motorische ontwikkeling, voorbereidend rekenkundig inzicht en andere vaardigheden passend bij de leeftijd van het kind. De pedagogisch professionals zorgen dat LEEF! goed aansluit bij onze visie op de ontwikkeling van kinderen (via welbevinden en betrokkenheid) en de aanpakfactoren van ons Pedagogisch Kompas: opvoeden doen we samen, in een rijke uitdagende omgeving, met ruimte voor initiatief en altijd in dialoog. De pedagogisch professionals kunnen daarbij gebruikmaken van verschillende materialen die het programma LEEF! te bieden heeft. Onze pedagogisch professionals werken bij LEEF! graag samen met ouders aan de ontwikkeling van kinderen. Voor verdere informatie verwijzen wij je naar de website van IBB waar LEEF! wordt beschreven.

Bijlage 3. Extra gebruikte literatuur (naast de informatie uit de diverse VE-methodieken die Wij zijn JONG gebruikt)

Gevers Deynoot-Schaub, M., Fukkink, R., Risken-Walraven, M., Kruif, R. de, Helmerhorst, K. & Tavecchio, L. (2009). De NCKO-Kwaliteitsmonitor. Amsterdam: SWP.

ISSA, VBJK, Mutant (2016) Europees kader voor kwaliteit (*nederlandse samenvatting) - European Quality Framework ECEC/EQF.

Keulen, van, A. & Singer, E. (2012). Samen verschillend. Pedagogisch kader diversiteit in kindercentra 0-13 jaar. Amsterdam: Reed Business.

Keulen, A. van, P. Leseman, K. Wanningen, C. Kool. (2015) Utrechts kwaliteitskader voor educatie van het jonge kind. Gemeente Utrecht, www.nuvoorlaterutrecht.nl.

Laevers, F., Silkens, K, Declercq, B. (2020) Ervaringsgericht werken in de voorschoolse kinderopvang. Leuven: CEGO

Laevers, F., Buyse, E., Daims, M. Declercq, B. (2016). Welbevinden en betrokkenheid als toetsstenen voor kwaliteit in de kinderopvang (uitgave kennisdossier kinderopvang BKK). Utrecht: BKK.

Landelijk pedagogenplatform kindercentra (2017). Bouwstenen voor een pedagogisch kwaliteitskader kinderopvang.

Oenen, van S. & Westering, Y. van. (2010). Een solide basis voor positief jeugdbeleid. Utrecht Nederlands Jeugdinstituut. Risen-Walraven, J.M.A. (2000).

Schoemaker, J., Strik, A., Hoex, J. (2015) Oog voor interactie, Training taal en interactievaardigheden. Alkmaar: Buro Extern.

Tijd voor kwaliteit in de kinderopvang (Oratie M. Riksen-Walraven, Universiteit van Amsterdam). Amsterdam: Vossiuspers AUP.

Pedagogisch kader kindercentra 0-4 jaar. Maarssen: Elsevier gezondheidszorg. Slot, P. (2016). Curriculum voor het jonge kind. Kennisdossier BKK. Utrecht BKK.

